

İnce Memed

Öyku İnce Memed annesiyle birlikte zalimliğiyle bilinen Abdi Ağa'nın Değirmenoluk köyünde yaşamaktadır. Bu köy Demirmendüzü'nde bulunan beş köyün en büyüğüdür. Diğer köylüler gibi Memed de Abdi Ağa'nın toprağını ekip biçer ancak bu toprak çakırdikenlikle doludur ve Memed çakırdikenliğe ne zaman girse vücudu yara bere içinde kalır. Bu yetmezmiş gibi bir de Abdi Ağa Memed'i sürekli döver. Memed bir gün bu koşullara dayanamaz ve köyden kaçır. Aklında ağası olmayan bir başka köye gitmek vardır ancak yolda Süleyman isimli birinin evine misafir olur ve sonrasında da Süleyman'ın yanında çobanlık yapmaya başlar. Süleyman onu uyarmasına rağmen bir gün hayvanları otlatırken bir tepenin ardına geçer ve kendi köyünden Hösük'ü tarlada çalışırken görür. Onu görür görmez dayanamaz ve kendini gösterir, tüm köylü onun öldüğünü düşünmektedir. Hösük onu görünce şaşırır ve köye dönünce Memed'in annesine oğlunun yaşadığını söyler. Çok geçmeden Abdi Ağa da bu haberi duyar ve Süleyman'ın evine giderek Memed'i alır. Annesini ve Memed'i aç bırakır ve köylülere de yardım etmelerini yasaklar. Memed 18 yaşına geldiğinde arkadaşıyla birlikte bir günlüğüne Çukurova'ya gider ve ağanın olmadığı, herkesin kendi hesabına çalıştığı ve insanların görece özgür olduğu ortamı görünce köyündeki sevdiği Hatçe'yi kaçırmaya karar verir. Hatçe, Abdi Ağa'nın yeğeniyle nişanlıdır ve Memed onu kaçırdığında tüm köy ayaklanır. İz sürmekle ünlü Topal Ali'nin yardımıyla yerleri tespit edilir ve çıkan çatışmada Abdi Ağa'nın oğlu Memed tarafından öldürülür, Abdi Ağa da yaralanır. Memed Hatçe'yi köye gönderip kendi de yıllar önce evinde misafir olduğu Süleyman'ın evine gider. Abdi Ağa Hatçe köye gelince tüm köylüleri organize ederek yeğenini Hatçe'nin öldürttüğüne şahitlik ettirir ve Hatçe'yi cezaevine gönderir. Memed ise jandarmalardan kaçmak için Süleyman'ın aracılığıyla Deli Durdu adlı bir eşkıya ile tanışır ve dağlarda yaşamaya başlar. Deli Durdu, Abdi Ağa'dan farksızdır ve keyfi insan öldürür. En sonunda Memed ve arkadaşı Cabbar, kendilerine yardım eden bir Yörük ağasını soymaya kalkan Deli Durdu'ya isyan eder ve onu vurur. İnce Memed, Cabbar ve Recep Çavuş'la birlikte kendi çetelerini kurarlar. Bu arada Hatçe cezaevinde oğlu Ali Safa Bey isimli bir başka ağa tarafından toprak için öldürülmüş bir kadınla tanışır. İraz, Hatçe'yi kızı gibi benimser ve Memed ikisini de dağa kaçıtır. İraz, Hatçe ve Memed bir dağın doruğunda bir mağarada yaşamaya başlarlar. En sonunda Hatçe bir çarpışmada öldürülür, yeni doğduğu bebeğini de İraz alır gider. Hükümetin af ilan ettiği gün Memed, Abdi Ağa'yı öldürür ve tekrar dağa çıkar.

Kişiler

Memed Annesiyle baş başa kalmış yalnız bir çocukken Abdi Ağa'nın zulmüne dayanamayarak kaçır fakat sonrasında geri dönmek zorunda kalan Memed'in intikam hırsı Hatçe'yi kaçırmayla tetiklenir. Abdi Ağa'nın yeğenini öldürdükten sonra Abdi Ağa'yı da öldürmeye kesin kararlıdır. Eşkivalık yapmaya başladığında da Abdi Ağa gibi insanlara zulmeden Deli Durdu'ya isyan eder. Adalet duygusu diğer eşkıyalara göre daha gelişkindir. Abdi Ağa'dan nefret eden tüm köylünün desteğini alır ve gizli bir toplu isyanın ete kemiğe bürünmüş haline dönüşür. Hükümet tarafından affedildiği gün intikamından vazgeçmez ve Abdi Ağa'yı öldürür. Kendisini eşkıyalığa sevk eden ilk nedeninden vazgeçmeyerek kararlılık gösterir.

Abdi Ağa Abdi Ağa köylünün kendisinden korktuğu zalim ve düzenbaz bir adamdır. Memed kaçtığında onu alıp getirir ve annesiyle onu açlıkla cezalandırır. Memed, Hatçe'yi kaçırdığında yeğenini öldüren kişinin Hatçe olduğunu söyleyerek iftira ile Hatçe'yi cezaevine gönderir. Memed eşkıya olduğunda korkusundan kendi gibi zalim bir ağa olan Ali Safa Bey'den yardım ister. Onun güdümündeki eşkıyalardan çare gelmeyeceğini anlayınca tüm eşkıyaları devlete şikayet eder. Hayatta sahip olduğu her şeyi kendi çıkarları için kullanmaya alışkın bencil bir insandır.

Deli Durdu Deli Durdu deliliğiyle ünlü bir eşkıyadır. Zengin fakir ayırt etmeden herkesi soyar ve soyduğu herkesi iç çamaşırlarına kadar soyup çırılçıplak bırakmasıyla tanınır. İnsanlara karşı merhametsiz davranır ve nankördür. Kendi çetesine yardımı dokunan bir Yörük ağasını soymaya kalkıştığında Memed tarafından vurulur.

Topal Ali Topal Ali iz iz gördüğünde izi sürmekten kendini alamayan bir köylüdür. Memed, Hatçe'yi kaçırdığında Abdi Ağa'ya onları bulması için yardım eder. Ancak sonrasında pişman olur ve İnce Memed'e gizlice yardımlarda bulunur. Memed, Abdi Ağa'nın peşine her düştüğünde Topal Ali sayesinde yerini öğrenir. Topal Ali Memed ile Hatçe'yi yakalattığı için duyduğu pişmanlıktan dolayı hatasını hep telafi etmeye çalışır.

Hatçe Hatçe, Memed'in sevdiği kızdır ve silahlardan çok korkar. Memed'le kaçır iftira sonucu cezaevine girdiğinde çamaşır yıkayarak para kazanmaya başlar. Sonrasında da İraz ile tanışır ve ona arkadaşlık eder. Memed onu ve İraz'ı kaçırdığında da dağlarda yaşamaya başlar ancak Memed'i kaybetmekten ötürü çok korkar. Her ağladığında İraz tarafından sakinleştirilir.

Iraz Iraz, oğlu öldürüldüğünde katillerin evini baltayla basar ve cezalandırılır. Cezaevine girdiğinde Hatçe'yle tanışana kadar hayattan tamamen kopmuş gibidir. Memed onu ve Hatçe'yi kaçırmaya silah kullanmayı öğrenir ve çarpışmalarda Memed'in destekçisi olur. Hatçe öldürülünce de Hatçe'nin yeni doğmuş olduğu bebeği alarak köye gider.

Cabbar Cabbar Deli Durdu çetesinden Memed'le birlikte ayrılan bir eşkıyadır. O da tıpkı Memed gibi Deli Durdu'nun aşırılıklarına kızgındır. Memed'in Abdi Ağa'yı öldürmesi için ona yardımda bulunur, her kararını destekler ta ki Memed Hatçe'yi kaçırmaya karar verene kadar. Memed'in gündüz vakti Hatçe'yi jandarmalardan kaçıracağını öğrenince yakalanmaktan korkarak Memed'e destek vermez ve yollarını ayırırlar.

Recep Çavuş Cabbar ve Memed Deli Durdu'ya karşı geldiğinde onlarla birlikte çeteden ayrılır. Eşkıyalığa nasıl başladığı kimse tarafından bilinmez. Abdi Ağa'nın bulunması için Memed'e yardım eder. Abdi Ağa'nın evini bastıklarında evdeki çocukları öldürmek üzereyken Memed tarafından durdurulur. Memed'e fazla merhametli olduğu için kızar. Abdi Ağa'nın evini tespit ettiklerinde evi çevirerek ateşe verir ve bu nedenle tüm köy yanar. Ancak Recep Çavuş buna aldırış etmez. Çatışmada yaralanır ve sonrasında da ölür.

Temalar

İntikam Memed, kendisini her fırsatta döven, aç bırakan ve Hatçe'yi kaçırdığında peşlerine düşen Abdi Ağa'dan onu öldürerek intikam almak ister. Onu ilk vurduğunda öldüremediğini öğrenince çok üzülür ve kimseyi incitmek istememesine rağmen Recep Çavuş'un koca bir köyü yakmasına göz yumar. Deli Durdu'nun çetesinden ayrılır ayrılmaz arkadaşlarını intikamını almaya sevk eder. Memed'in intikam hırsı o kadar güçlüdür ki hükümet tarafından affedildiğini bilmesine rağmen Abdi Ağa'yı öldürerek intikamını alır ve tekrar dağlara çıkar.

Baskı Abdi Ağa kendi emri altında bulunan köylülere zulmeder. Toprakların tek sahibi kendisiymiş gibi davranır ve ekinin çoğunluğunu kendine ayırıp geri kalanını köylüye bırakır. Herkesi karşı gelmesi halinde açlıkla tehdit eder. Resmi bir olay söz konusu olduğunda köylülere kendi istediği şekilde şahitlik yaptırır.

Boyun Eğme Abdi Ağa'dan korkan halk, başka bir dayanakları olmadığı her vakit o ne derse yapmaya hazır bulunur. Memed kaçtığında onu ve annesini açlıkla cezalandıran Abdi Ağa köylüye yardım etmeyi de yasaklar, gizlice yardım edenler çıksa da köylüden çıkan ses Abdi Ağa'nın haklılığı yönünde olur. Hatçe yeğenini vurmadığı halde Abdi Ağa'nın istediği gibi şahitlik ederek genç bir kızın katil damgası yemesine ses çıkarmazlar.

Hukuksuzluk Hükümet ağalığa son vermek için uğraşırken kimi ağalar eski gücünü kaybeder. Bunlardan biri de Ali Safa Bey'dir. Hukuk okur, avukatlık yapar ancak sonra babasının topraklarını geri almak için çeşitli düzenbazlıklar yapar. Hukuki yollar tıkanınca da eşkıyalara başvurur. Ali Safa Bey'in topraklarını ele geçirmek için uğraştığı Vayvay Köyü Ali Safa Bey'e karşı devlete gitmektense İnce Memed'e sarılır ve çareyi onda bulur.

Vicdan Deli Durdu'nun nankörlük ederek kendisine ve çetesine yardımda bulunmuş bir ağayı soymaya kalkması Memed ve arkadaşı Cabbar'ı Deli Durdu'ya karşı harekete geçirir. Hatçe'nin cezaevine girmesi ve Memed'in de dağlara çıkması da Topal Ali'yi Abdi Ağa'ya karşı harekete geçirir. Memed ve Cabbar Deli Durdu'nun hakkından gelmeye çalışırken Topal Ali de Abdi Ağa'nın öldürülmesi için Memed'e yol göstererek hatasını telafi etmeye çalışır.